

Tula – Waja Group : 100 - Wordlist

Ulrich Kleinewillinghöfer 1995/2014 *

WA = Wɪya, Waja, Wajan Kasa; WAd = Waja of Deeri, Wajan Dutse;
 TW = Kutule, Tula of Wange; TB = Tula of Baule; TY = Tula of Yili (= Yiri);
 YE = Yebu, Awak; BA = Banjiɲe, Bangwinji; DA = Dadiya; MA = Maa, Kamo;
 CA = Dijiɲ, Cham of Kindiyo; CAɲ = Bwilim, Cham of Mona;
 TSs = Tso of Suwabou; TSg = Tso of Gusubɔ; TSb = Tso of Barbou

References:

Kleinewillinghöfer, Ulrich

1996: Die nordwestlichen Adamawa-Sprachen - Eine Übersicht. In: U. Seibert (ed.), *Afrikanische Sprachen zwischen Gestern und Morgen*. (Frankfurter Afrikanistische Blätter 8), 80-103.

- 1985-1995. Field notes.

- <http://www.blogs.uni-mainz.de/fb07-adamawa/adamawa-languages/tula-waja-group/>

	who?	what?	not	all
WA	wɛ	câ	yaa	mwa mwa
TW	wurɛ; w(ɐ)ɛ	wurɛni		kwɔŋ
TB	wurɛ	tɔɛ	nɛwɛ	kwɔŋ
TY	wɔlɛ	tɔlɛ	yɛwɛ	kwɔŋ
YE	wɛ	teso, wuso	bɛɛn, bengwi	daàn
BA	wɛ	yɛ	mani	kpárɔp
DA	nɔwɔ	jɔ wɛ	míwɔ	pɔt
MA	wɛ	tɛ	mángɛ	kár
CA	wúnɛ	wulái	mɛɛ	wàrigu
TSs	wɔlɪ	wɔlɪ fani	wɛ kɔy, dógò	kpát
TSg	n-wɔlɛ	wɔlɛ	wɛɛ kɔy	kpát
	many	big	long	small
WA	tum	duw-	cɔkorɔk	banyina, gwatin, batitil
WAd			swɔmpɪ, sompi	bakitekitiin
TW	nabwen	dɔw-		bayim, be-...
TB	nabwɛn	dɔwɛ	swenswɛn	bawutare
TY	kunɛn	dúú	fúm	wu tilí
YE	tulanjin, tulanjɛ	neenjin	toonjin	bésán, bɛsɛn
BA	dúcé, dúfɛ	dút	cwɛimi	bédwààt, bedwatini
DA	bɔ dúú	dúùn	com	kɔp
MA	nai	kɔŋkɔŋ	somjin, somzin	biilɛ
MA			comzin, somjhin	
CA	mwam	kpanta	wuleli	kɔttɔl
TSs	kukò	búton	somɪ	biilan
TSg	kúkú; fwɛ	kpítɔn	sume, bòùtɛlɔn	baa béélàk

* Research in Nigeria was financed by the Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG) as part of the multi-disciplinary research project *Kulturentwicklung und Sprachgeschichte im Naturraum Westafrikanische Savanne* (SFB 268), Goethe Universität Frankfurt, Germany.

woman

WA	nere
TW	naaye / naatəbo
TB	naaye / naatəbú
TY	naí / naatum
YE	woré / wotóm
BA	naawe / naatub
DA	nooli / nootum
MA	wondré / wótóp
CA	nywíl / nywílm
TSs	nowí / wótəbóú
TSb	nowí; wora / wotəbo
TSg	noóny ^{wí} / ny ^{wí} bú; ny ^{wí} bóú

fish

WA	jigne
WAd	jignde, jigno
TW	ciŋe / ciŋi
TB	nammwé / nantumwei
TY	ciŋi / ciŋ'to
YE	nammwe
BA	jigí
DA	jigí
MA	jiŋé, ciŋé
CA	lá / láte
CAm	
TSs	balaa / balatau
TSb	balaa / balaato
TSg	balá / balátó

louse

WA	jangarà
TW	
TB	təsúúnän
TY	kubúu / kubúútò
YE	sonkumé, sankùr (flea)
BA	bəfəi
DA	kooti
MA	jàngàr
CA	
TSs	pfo / pfətou
TSg	badumé / badumtú

person

nere
nii / nəbo
nii / nəbu
nii / nəbo
nii / nəbó
nii / nəb, nəbó; nii firi / fit
ni fiili / ni fiitum
dəré / nəbí
nii / nəb
ner / nəbáú; nəbou
ner / nəbó, nobó
nèr / nəbó, nəbóú

bird

yidè
yidò
kəniɓe / kəniɓi
kəniɓe / kəniɓi
nuwi / nùt
yiddi
bilébê /
ləbi
yidè
kəle / klete
bəni / bəntú
bəni / bəntú
bagbəni / bagbəntú

tree

sou
tiyaŋ / tiini
kətiyá / tətiiini
tiyaŋ / tiini
tii
tu / tum
tiyà / tiyāntin
nyáŋlá
riyaŋ / riite
tsá / tseni
tsá / tseni

man

nambare
kwarta / kwartabo
kwartá / kwartábú
nəbá / nəbá ^a tum
baré / batóm
bwayélé / nəbārəb
báfi / batim
bandré / bátóp
niibári / nəbəbārəm
nəbè / bátóbóé
nəbè / batebo
noobèè / bátəbóú

dog

bai
kàda / kàdati
bəfwi / fwti
kəra / kərato
yedi
bicwé / bicwé tin
sikán
yárgé
gale
jwəi, jəi / jə ^ə te, jwəte
bedya / bedyatāu; bugya
bédjā / bédjātòu
nyūnywè / nyūnywètù

seed

duu
duum
duum
duum
dūŋúm
dum
duum
dúkúm
duum
wambóú
wambó

grain (Hausa kwaya)

WA	gàné / gómà
TW	kunú / kunútó
TB	kàkwí / kàkwítí
TY	kunú / kunútí
YE	səlím
BA	num dígè
DA	
MA	sulum, culum
CA	bɛɛ / bɛɛtɛ
TSs	kwí; kwu / kwutou
TSb	
TSg	kywé

bark

WA	wolungu
TW	dàtɛ ⁿ / tètɛ ⁿ
TB	dəfələn / təfələn
TB	dəwúlən / tūwúlən (shell)
TY	dəwolən / təwolən
YE	bwara
BA	wəléníya
DA	wolan tiya
MA	tékum, tégum
CA	wulla / wullaani
TSs	wolan / wolóní
TSb	wolan / wolóní
TSg	tɔɔŋ / tɔɔní

blood

WA	tumà
WAd	
TW	ketom
TB	katùum
TY	keroëm
YE	tuum
BA	bwiyalè
DA	túm
MA	túm
CA	dəgóm
TSs	dəòm
TSb	
TSg	dəm

leaf

wangu
lwànən / lwanən(i)
lwànən / lwànən
kəwan / waan(i)
laantó
laa yú
lanjan (tiyà)
lógín
wan / waani
wáná / wááni
kweera / kweeni
wán / wááni

skin

biyar
dàtɛ ⁿ / tètɛ ⁿ
dəbál / təbələn
dətél / dətéwi; təbelən
té
tét / tétíní; bil (hide)
tee; bel tee bótó
tyé
biyāŋ / biitè
beeli / beelitòu
té / teeni

bone

kuu
podou / podoru
kətiyan † / tətiiini †
kətiyá námán / tətiiini náiyé
kukúkó / tukútó
kuukú
kúk / kútí
kuto
kúúbú
kuk / kute
tsá / tseni
tsá / tseni
tsá / tsáni

root (of tree)

swanè
kiyinən / tiyinəri; tiyinən
kiintəran / títintəri
nii / niitin
yiiná, yiné, yinan-tú
nii tye
níl tiyà
yáára
nù / nùtɛ
nəri / nirni
gyùri; gyùrèi / gy`ùrèitòu

flesh

neme
nám / nai , nani
nám / náí
nai; nám
namé
nanɛ
nám
lòó
nám / namtè
nam / namtòu
nam
nám / namtòu

grease

nungu
ko()nən / tənənəri
mwàrè / mwari
kunuum
mare
nòwòn
nan
màré
nun / nunɔrtɛ
maari
mare / maretàù
kusúŋá / tasuntou

egg

WA	part
TW	fār / fato
TB	fār / fāto
TY	farò / fató
YE	fāto
BA	fār / fāāti
DA	kwati jāngá
MA	dóm
CA	don̄or / don̄te
CAM	fār / fatte
TSs	fār / fātóú
TSb	far fūmnò
TSg	yaró / yatóú ; yaró / yató

feather

WA	lem
TW	lābè / labi, lebi
TB	lābè / labi
TY	kilibèn / libeni
YE	lebi
BA	logum bilebe
DA	lémèn
MA	lébé
CA	fāmən / fāmən̄i
TSs	ywarì / ywartou
TSb	
TSg	yàari / yàarètòú; yàri / yàrtù

ear

WA	twiyar
TW	kātéélè / kātéél̄
TB	kātéélè / kātéél̄
TY	kātéél̄ / kātéén̄i
YE	bwaarà
BA	tuù / tuun̄i
DA	lòl
MA	kúmó
CA	suu; suwon̄
CAM	getuwan̄ / getuwai
TSs	wəonò / wəontáú
TSg	fəlá / fəláani

horn

jume
kùsun̄, kəcun̄ / tèsun̄eri
kəsún̄ / təsún̄ri
cúm / cumən, kucún̄
sumi
fūmé / fūmtini
jun̄ / jumtin
cumé
jum / jumni

bwata / bwatatò
bwata / bwatatòú
kúri / kúrú

hair

koo
korwiyar / rwi
kiriyan̄ / ri
yūnēn
itatú, itatun̄
yiri
yiitin
yiigi
yir
fəlom̄
fulóm
yié / yitóú

eye

nun̄é
kwalan̄ / kwalan̄i
nù / nui
nuù / nuuto
nūji
nuwe / nuwetini
nuu / nuutin
nūjé
kam̄ / kámte
nu / nute
nuj / nuntóú
nūn̄ / nuntù

tail

swaawo
yaar̄ / yar; yan̄eri
yá, yará / yáto
yar̄ / yan̄en
nyaá
yaalà / yaaltini
yigá
yàà
yunar̄ / yunte

yán / yántóú
yan̄ / yántòú
yán / yántóú

head

dwii
dur / dutù
dur / dutù
dúró / dútó
dúr
dot / dooti
dul
dur
dur / dute
ywarù / ywartóú
dur / dutu
dúr / dútu

nose

boocu
cūon̄ / cūon̄i
sōon̄ / sōon̄i, sūn̄en
fóol / fóowi
suur ~ suor
fóór, cóór
jol
cóor
jòr, jòur
nyulóon̄ / nyulóontù
dətamóròú / tətəmotóú

	mouth	tooth	tongue
WA	nyao	nwii	bene
WAd		gon niŋi	
TW	yii / yiini	kunuwaŋ / nuum ↑, tunuri	ben / beni
TB	yí / yiini	kénúwáŋ / núúm, tánúri	been / bééni
TY	yii / yiini	kunuwaŋ / nuum	biil / biilwi
YE	nii	nugún	beén
BA	nyii / nyiini	nuh / nuhtini	bien / bienni ??
DA	níyò / níyétin	núgún	ben
MA	nyiyé	nugun	beñ
CA	ny ^w ii / ny ^w iini	nuhun / nuyté	lanjər / lanté
TSs	nyii / nyiini	taanù / taantóò	bemnú / bemtou
TSb	nyii / nyiini	nunu / núntòù	lameno / lamtò
TSg	nyii / nyiini	taanò / taantú	béémno / béémtóú
	claw	foot	knee
WA	basémè	naawò	dəne
TW		nàaŋ / naani; wanàŋ / wanani	dədùn / tədumən
TB	kəsəmne / kəsəmni	nà / naani	dədùn / tədumən
TY	dəfəwən / təfəwən	naŋ / nāni; waana	dudun / tudumən
YE	səŋmé (kán); cəŋmé	náa	dún
BA	bəlòm	náa / náani	dwin
DA	səmən kaŋ	náa; twam naa	dun
MA	cumne; fumne	náa	dún
CA	səbən / səbən	naa / naani	dun / dunte
CAm	kəbta / kəbtani		
TSs	nyitán / nyitátáú	naa / naani	dumno
TSb	nyetán / nyetántóú	na / nani	dumno / dumta
TSg	sámi / samni	naa / naani	dumnò / dumtó
	hand	belly	neck
WA	wai	pwii	kwii
TW	falaŋ / fali; kaŋ / kani	für / futu, fùni ↑	kwir / kwilbi
TB	kán / kani	für / fútú t, fùni	kwir, kwir / kwilbi
TY	kán / kani	furò / funi yó	kwiil / kwiwi
YE	kaŋ	für	myá
BA	kán / kaani	fuet / fueni	kwit
DA	kán	fil	kwil
MA	kwégé	yati	kwir
CA	kán / kani	fär, für / fütè	kwir / kwiite
CAm	wuməŋ / wumoni		
TSs	kán / kani	kusi / kusini	gywáli / gywáltu
TSb	kaŋ / kani; teeraŋ kán	késsi / késsini	jwell / jwältə (jwól)
TSg	kán / kani	fär / fétú	ky'ür / ky'ütóú

breast

WA	nyu
TW	yer / yerbi
TB	yer / yerbi
TY	yil / yuwi
YE	yir
BA	yit
DA	yul, yul
MA	yit
CA	yoor / yòòte
TSs	yüru / yütu
TSb	yiru, yüru / yiftu
TSg	nyen / nyentóu

sun (day)

WA	nyangò
TW	díy; kúókò / kúotókò
TB	kóókò
TY	dii; kókáo
YE	kókò; dii
BA	káá kók
DA	kókò
MA	fóóré
CA	kòò, kòò
TSs	koko / kokotóu
TSb	kókò
TSg	lááni; zii / ditú

water

WA	gundù
TW	mwé / mweti
TB	mwé
TY	mwé
Yə	mwé; mwé
BA	mwém
DA	mwé
MA	mwé
CA	hii
CAM	gèmi
TSs	lää / laátóu
TSb	la / latóu
TSg	yibé / laátóu

heart

corè
kùsùrè / kusuri; nər / nətò
kàsùrè / kasuri
kufùlè, kucùlè / kuculeto
niin-dərr
füt, cút
cúl
nyidir
sùr / sutè
dwòm nər
nar / natáu
nər / nètóu

moon

pwalao
swaāj / swar(i)
swa / swarto
cwoŋ / cwoŋən
beteré
cwiýák
bwaala
téré
swaŋ, soŋ / swaŋər, soŋər
nyirá / nyirátóu
nyerá
nyirá / nyirátóu

rain

mwé
mwé kwààmà
mwé yamba
mwém kwàámám
mwé kwàmà
mwe le yamba
hii ya jii
laa dúwì
yibe ka sífù

liver

mù
nər / nètò
mùò / mùá
dír, dèrr
nər
níl
lébdír
nar / nattè
nar / nətób
nər / nètóu

star

bajwálè
kuswi / kuswiiti
kuswii / kuswiiti
cuuli / cuulto
sweeri
biteren
nya(m)nyami
beebi tere
beswaŋ / be ^h teswaŋ
bnyirá / bitit ^u
benyera / bwe ^h tetou
beényirá / beetétóu

stone

swelei
kale / kali
kálè / kalì
kale / kalto
tèèrà
tér / térentí
tél, téél
tyèr
wèr / wèete
wón / wontòò
won / wontòu
labí / lamní

	sand	earth	cloud
WA	swat	samâ	gwenè; tnnene; léro
WAd			hindi; baléri; gwenè
TW	yane / yani, yanati		dätwiin / tatwiini
TB	yane	katám	datwin / tatwiini ; twyè
TY	kəfwe	kutóm	dütölən / tütölən; kuro
YE	yani	tím, tum	turun
BA	yaa bəm	bótóné	bólór; luul
DA	fuyeti	tím	luul
MA	yan	téétimè	tərentè
CA	jüssai	tam	kórən / kórte
TSs	swe	tám	tun / tuntou
TSb	swé / swéni	tam	ton / tontòu
TSg	swè	cwè; tswè	tomnou / tomtou

	smoke	fire	ash
WA	suma	bwalaò	buro
TW	yüən	kəraŋ / kəran	bükken
TB	yuən	kərà / kərtù	bwin yarum
TY	kuro	kəlaŋ / kilan	kutwém
YE	kudú	suulí	tsam
BA	yilom	kəra / kraani	bwiəm
DA	yuulin	kílá, kólá	bugom
MA	yúúm	súúlé	tuom
CA	yəən	krəŋ / kərte	bugom; bəm
CAm		mügəŋ / mügənte	
TSs	yəəm	krra / krataú	bəm; vúrúm
TSb	yoom	kəra, kra / kartó	wurum
TSg	vulé	kutswâ	vúrúm

	burn	path	mountain
WA	táa	nyinou	ciŋu; gormà
WAd			cipe; gormà
TW	twii	ware / wari	baŋ / baŋəri
TB	twii	wàre / wàri	(dù)kùn / (tə)kùni
TY	twu	wolä / wolatà	kún / kuman
YE	twu	núnda	baŋ
BA	twim	nuurè / nuurètin	bəŋ / bəŋtini
DA	twii	gwala	yəm; túli
MA	mogen	nundè	baŋ
CA	ju	juwe / juute	holá; dəbi; baŋ
TSs	mwā	toŋáá / tontáú	gyaŋ / gyoom
TSb			sun / suntó (hill)
TSg	tswi	túŋá / toontóú; tòŋá	dyəŋ / dyòni

	night	name	red
WA	kumè	dənè	wicicɪ; tɔ pɛt
TW	kùm / kùmi ↑	dən / dɪmbi	wur, ɲ wur
TB	kùm / kumi	dən / dɛmbi	wurɛl
TY	kum̃ / kumən	dɪn / dɪmən	wur
YE	kùmi	duɲ	twɛt
BA	kume	dén	fɪyè jɛ
DA	kúm	dùn	fɛli; a faa
MA	fɛdɛ	dɪn	feetús
CA	kùm / kùnte	dun / duntɛ	kwiyu
TSs	kúm̃	dín / dɪntòù	lɔlwe
TSg	kum̃ / kùmtóu	dín / dɪntú	lúlwe

	green	yellow	white	black
WA	kojáɲɔ, gundu waandu koron koró, kwɔlmáyɔ	gundu bwaacɔ kɔɔjaɲɛ	popolok póló póló	piti piti
WAd	twerepɪ, waandiyò	wu ciɲən, bwaaciýò	tɔ polɪ	tɔ pii
WAd	kalmal kalmayo	gunu bwaácɔ	pola pola	
TW			mwe ⁿ mweɲ	kili
TB	damál kùmən	mwe sɛntɛ	mwé, mwémwé	káli, kálíkáli
TY	waan kumən	mwé jùni	mwe mwe	káli
YE	mwe laantɔ	balan balan	mwa	fiite kutuk
BA	fijè	mwém brém	fùùjè	fijè
DA	mwé lánan	kun tuul	fúló	fili
MA	lóró lóró	mwél tàalɛ	fərə fab	fii fii
CA			kpau	yillu (yillu
TSs	tanzaalo	yílɪ; balatou	bubún	dɔdɔm
TSg	tánzááláú	balatóu		dɔdɔm

	hot	cold	full	new
WA	wulók	yutoto	twangi	puc-
TW	kusi kusi	kərɪm; cuwi ~ fuwi	ri	fwi-, fi-
TB	muismuɪs	kərɛm	ri	kufwiyé
TB	taurɛ	súwi		
TY	tolí	karəm	yí	fwi
YE	wurɪ wurɪ; wutiti (~ weather)	kwatéré, koteré; yutoto	riim	fwir
BA	ʃilɛn	doolá, yiwet	dim	fùijè
DA	ʃilɛ tɔm; tɔmá ʃilɔ	yib ; juul	yii	fii
MA	wúdúdú	yútútú	rii	fɪrʃɪn
CA	kwayó	jimar, katarən	rii	fugo
TSs	sireɲi	yúwi	yíi; tɔlɔm	fitalɔn
TSb	sʰirɔɲi	yúwi		
TSg	sirɛɲi	fraaròu	talom	fiitɔlɔn

	good	round	dry
WA	kronđi	durumbolòm; wor-	kɔsɔgĩ
TW	lele		kɔsɔ kɔsɛ
TB	lé	durel	kúúsú
TY	lé	din din	keʃɔ
YE	wààni, waani	fĩr fĩr	kɔsɔ kɔsɔ
YE	yifansá; laansan		
BA	yɔɔra	kpaaròm	pɔcəm
DA	bum bú	kumbulum	kɔʃi
MA	kwanjĩn	bólò	kúúsù
CA	nyaago	duburi ?; tilwur ?	kɔsɛ
TSs	ka yúwár	balgèr	kúsi
TSg	yüàrè	balgèr	kúséi

	drink	eat (food)	chew, eat (meat)	bite	see
WA	naà	je	woo	dumò	kɔ
TW	nóɔ	cáú ~ ʃáú	wú	dúm	ku
TB	nóɔ	sav; sa (mwàn)	wu (nám)	dúm	kù
TY	nóɔ	caù; ca (mwàn)	wú (nàm)	dúm	kú
YE	nóɔ; deɛ	sáb	wú	dúm	ko
BA	nóm	cām		kĩm	tóo
DA	nóó	jáá	wó (nàm)	dúm	kuwó; kotim
MA	ná	dágóm (wúrgé)	nyét (lɔɔ)	dúmgín	kuo
CA	nɔ	jau		dum; kal	cuu
TSs	no(u); no láà	záà		dum	kyô
TSb	nɔ	za		dum	tyo
TSg	nóò	zaà		dùm	tyó

	hear	know	sleep	die
WA	nówá	soma	da diima	bwá
TW	nwé	yím	da	bwa
TB	nwé	yím	dùum	bwa
TY	nwé	yun	daa dùum	a bwá
YE	nówá	yím	yan dadi	lèè
BA	nówa	nyimi	dám dùm	bwiya
DA	nyowá	nyum	da dúm	búlá
MA	nyúwó	nyim	nún zóné	lye
CA	nii, nwe	yun	dádum	bwiya
TSs	nwi	nyim	daa zum	buraa
TSg	nwi	nyám	dùm	buraàròu

	kill	swim	fly (up)	walk
WA	jìyò	kee gùndù	yémúwà wuni, wíni	ara kerengò
TW	ciu		kun	yá yáyo
TB	sáú	ná fār	kuna (dii)	ya yeyo
TY	ciu	kícaŋ	kún	yo yó
YE	síp ~ jíp	kayó mwé	kúne (dii)	yaam
BA	twálòm	kwaaka mwé	gbémén (dii)	yagan yam
DA	jio			yoo yoom
MA	dorép	kai mwé	kúné	yaam
CA	ju	pìtò kpàŋí	gun	yò
CAM	mekte			
TSs	zu; zi-	yu láá; yo láá	gbín	su səsím
TSg	ziu; za-	ywe la yibè; yū léibé	gbán	səm; kwi

	come	lie	sit	stand
WA	ba-	da- dáwó	si- síyáó	ti- tíyáó
TW	bée	dáá	se sè; swe swé	tí tiye
TB	bè	daa dá	swè swe	ti tiye
TY	be	daà	yí	tì
YE	bée	daadaa	yíyé	túm
BA	bo	daagan dá	yíigén	tim tíyé
DA	bé	daa dáyi	yíi	túm tími
MA	buyò	da dadè	yide	títidè
CA	be	da dai	ci ci	si si
TSs	be	dáá	dwal; də dwale	tsí; tsə tsi
TSb	be ~ be	dáá tám	dwal	tsi
TSg	bè	dà	dwal	tsé

	give	say ..
WA	nytya	ce
TW	níi	fwa
TB	níi	fwá
TY	ne	fwa
YE	néé	ke
BA	neè	ya tiki
DA	ngín	swa
MA	mye	sa
CA	ne	suwe, swe
TSs	níi	swa
TSb	ne, ni-	swá
TSg	nəgən	swá

	this	that
WA	wonà	wii
TY	təto	wa kwáí
YE	wuní	wurí
BA	wò	wúréno
DA	wóò, jónî	wúlen
MA	wò	were
TSs	wono(ŋ)	wuré